

4-2025 Energibrønner – Behov for presisering av regelverk, praksis og søknadsplikt

Forslagsstiller

Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i indre Oslofjord, på vegne av våre medlemskommuner (Asker, Bærum, Oslo, Nordre Follo, Ås, Frogn og Nesodden).

Målsetting for prosjektet

Det har vært en stor økning av boring av energibrønner de siste årene. Flere kommuner i bynære områder har opplevd problemer med at disse energibrønnene nødvendigvis ikke er søknadspliktig gjennom Plan- og bygningsloven, med mindre de anses som «vesentlige terrenginngrep». Ofte faller disse energibrønnene utenfor denne kategorien. Fagrådet for indre Oslofjord ser behov for å presisere regelverk, følge opp praksis og stille forslag om søknadsplikt ved boring av energibrønner. Ansvarer oppleves diffust og ikke entydig gjennom lovverk og enheter som skal følge dette opp. Vi henviser til forelesning fra NMBU for mer informasjon om dette (Vedlegg 1).

Bakgrunn

VA-drift i kommunene rundt indre Oslofjord opplever økende problemer med boring av energibrønner.

Mye av problematikken ligger i ulik praksis og mangelfullt regelverk for boring av energibrønner. Boring av energibrønner er ofte ikke et søknadspliktig tiltak gjennom Plan- og bygningsloven. Spesielt på vann og avløp opplever man økende problemer på VA—drift i forbindelse med dette. Kommunene har listet opp en rekke punkter der det er økende problemer;

- Ledningsnett for spillvann.
- Pumpestasjoner for spillvann.
- Tilgrising av kummer.
- Gjentatte utslipp til elver, bekker og sjø.
- Brudd på avstandskravene til kommunale ledninger.
- Gjennomboring av kommunale ledninger.
- Løsmasser kan ha blitt ustabile i forbindelse med nedsetting av foringsrør, som kan gi utglidning og masseforskyvninger.
- Foringsrør kan være utett mot berg.
- Trykknivå endret som følge av brønnetablering, som kan gi setningsskader og synkehull.
- Artesisk brønn som blir drenert i overflaten.
- Forurensning av bekker og vassdrag over tid.
- Forurensning av sjø.
- Endringer av vannveier i grunnen, som fører til nye vannveier og utgraving av grunnen, grunnet permafrost mellom brønner som står for tett.
- Konflikt med eksisterende drikkevannsbrønner og kommunale vannverk som henter ut grunnvann.
- Generell forurensning av grunnvann.

Det henvises til vedlegg 2 der noen av disse utfordringene er belyst med bilder.

Boring av energibrønner kan medføre konsekvenser med forurensning av berggrunn. Dersom alunskifer blir forstyrret, slik som ved boring eller graving, kan de syredannende prosessene starte og radioaktive stoffer kan lekke ut fra skiferen. Denne utlekkingen medfører et stort forurensningspotensial. I tillegg kan alunskiferen ha høy nok konsentrasjon av radioaktive stoffer til at oppgravd alunskifer eller boreslam med alunskifer defineres som radioaktivt avfall.

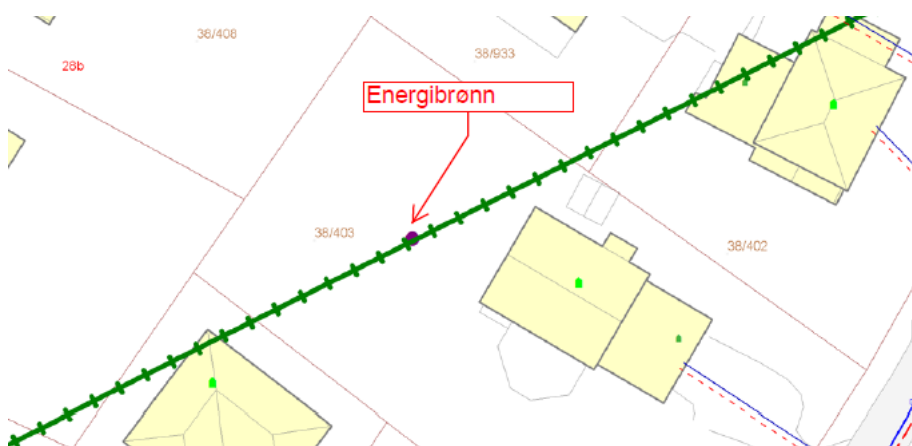
Øvrige utfordringer i kommunene ved boring av energibrønner

Ved boring i grunnen, er det krav til en spesiell type sikring mot tilbakestrømning og innsug av urene gasser, væsker og stoffer (luftgap). Dette er vanskelig å håndheve når ingen søker eller gir beskjed når det bores. Det samme gjelder påslipp til kommunalt ledningsnett for spillvann og/eller overvann. Kommunene kan ikke håndheve kravene når det ikke må søkes. Kommuner rykker stadig ut etter innrapportering om utslipp til vassdrag, men det kan være vanskelig å finne «den skyldige». Utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet er også vanskelig å følge opp om utslipp ikke er omsøkt.

Nærføring til kommunalt VA;

Figur 1: Rosa punkter indikerer energibrønner. Dette kan gi utfordringer om kommunen må legge om traseer eller øke dimensjoner på rør.

Figur 2; Bildet viser en innmålt energibrønn gjennom VEAS tunnelen.

Kommunene, NGU og Maskinentreprenørenes forbund (MEF) er ikke enige i at dette tiltaket (figur 2) ikke er et terrengmessig inngrep. Sverige har en annen tilnærming til temaet, og mulig vi bør hente erfaringer herfra. I Sverige har de forsøkt å ta hensyn til privatpersoner og kommunalt VA. Vi trenger tilsvarende hensyn i Norge.

Innhold

Faglig innhold som er relevant i prosjektet;

- Kartlegging av vesentlige ulemper ved at energibrønner ikke er et søknadspliktig tiltak
- Beskrivelse av fordeler ved å gjøre boring av energibrønner til et søknadspliktig tiltak
- Presisering av utfordringer/mangler ved regelverk og praksis
- Forslag til mal/sjekkliste for søknad om boring av energibrønner

Rapportering og produksjon

Det er ønskelig at prosjektet utarbeider en veileder som presiserer regelverket, belyser praksis og stiller et forslag om søknadsplikt. Det er ønskelig at det utarbeides en mal/sjekkliste som kan benyttes for energibrønner som søknadspliktig tiltak. Dette kan gjerne gjøres med utgangspunkt i mal fra Sverige (vedlegg 3).

I tillegg bør temaet løftes frem på fremtidige seminarer.

Gjennomføring

Her beskrives fremdriftsplanen for prosjektet. Prosjektet foreslår å følge hovedpunkter som vanligvis inngår i Norsk Vann prosjekter.

- Avholde oppstartsmøte mellom styringsgruppe og rådgiver for prosjektet for å drøfte nærmere hvordan prosjektet best skal løses, herunder antall møter og møteplan
- Innhente nødvendig grunnlagsinformasjon for å besvare oppgaven
- Utarbeide forslag til rapport
- Gjennomføre workshop med styrings- og referansegruppe for drøfting av rapport
- Revidere rapport
- Gjennomføre høring av revidert rapportforslag i styrings- og referansegruppen
- Utarbeide endelig rapport
- Avholde avslutningsmøte mellom styringsgruppe og rådgiver for å behandle endelig rapport og avtale videre oppfølging av rapporten
- Markedsføre og implementere resultatene
- Kost/nytte
- Kort beskrivelse

Forhold til Vannstandarden

Prosjektets resultat er relevant for innarbeidelse i Vannstandarden gitt at det medfører regelendring.

Organisering/deltakere

Prosjektet styres av en styringsgruppe med 5 representanter fra Norsk Vanns medlemmer, som er oppnevnt av Norsk Vanns Vannkomité. Det forventes at styringsgruppe og rådgiver møtes 3 ganger (oppstartsmøte, workshop, avsluttende møte) og at øvrig kommunikasjon er per mail/tlf.

Styringsgruppen vil foreslå deltakere i en referansegruppe fra Norsk Vanns medlemmer supplert med ekstern kompetanse. Referansegruppen blir invitert til workshopen og til å gi innspill til rapporten.

Norsk Vanns sekretariat vil ivareta prosjektadministrasjon, trykking/markedsføring mv.

Kostnader/finansiering

Prosjektkostnader er anslått til kr 380 000 og skal i sin helhet finansieres av Norsk Vann prosjekt. Fagrådet ønsker gjerne innspill fra Norsk vann til projektramme. Prosjektet har følgende budsjettposter:

<i>Kostnader</i>	
Faglig utredning og rapportering	250 000
Møter styrings-/referansegrupper	30 000
Trykking og formidling	20 000
Prosjektadministrasjon	80 000
Uforutsett	-
Totalt	380 000

<i>Finansiering</i>	
Norsk Vann prosjekt	380 000
Ekstern	
Totalt	380 000

Posten «Faglig utredning og rapportering» angir maks. ramme for utredningsarbeidet, herunder timekostnader, reisekostnader, møter og ev. biomkostninger.

Tidsplan

Ønsket oppstart av prosjektet er så snart finansiering og administrative forhold er avklart. Rapporteringsdato fastsettes når litteraturstudie er gjennomført og prosjektplanen er utarbeidet. Forventes slutført i 20XX.

Markedsføring

I hvert enkelt prosjekt skal det vurderes hvordan prosjektresultatene best kan presenteres for å nå frem til målgruppen. Ovenfor er det utarbeidet en liste med ulike alternativer som forslagsstiller skal vurdere. I tillegg til beskrivelsen av rapportering og produksjon skal følgende utarbeides av rådgiver i prosjektet

- Korte og enkle presentasjoner av prosjektresultatene/prosjektene for bruk på norskvann.no og for bruk internt i kommuner og andre organisasjoner. Dette kan være 1) kort power point 2) kort videosnutt hvor rådgiver presenterer prosjektet.
- Artikkel til Vannspeilet
- Artikler til aktuelle fagtidsskrifter som VANN, Kommunal Rapport, tidsskriftet til NKf eller andre

Elisabeth B. Solheim, Daglig leder for Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i indre Oslofjord, 30.09.2024

Prioriteringskriterier

Kriterier	
1) Er prosjektet i samsvar med strategiplanen?	Ja, bl a tilrettelegge for gode rammebetingelser
2) Er prosjektet innenfor en av følgende prosjektkategorier: a) tekniske veiledninger/rapporter, b) forvaltningsveiledninger/-rapporter eller c) strategiske prosjekter/utredningsprosjekter	b)
3) Er prosjektet egnet til å løse utfordringer for ulike medlemskategorier?	Ja, alle kommuner
4) Fører prosjektet til utvikling av nye veiledninger/verktøy?	Utarbeide et veldokumentert grunnlag for regelverksendring/-presisering
5) Er prosjektet tilstrekkelig stort til å gi et tilfredsstillende resultat?	Ja
6) Er det sannsynlig med økonomiske bidrag fra eksterne miljøer til prosjektet?	Nei
7) Er det sannsynlig at bevilgningen vil være utløsende for eksterne FoUI-prosjekter og -midler?	Nei

Direktørens forslag til prioritering for 2025:

Gjennomføres i 2025. Boring av energibrønner skaper en rekke problemer for vannbransjen. Et godt dokumentert endringsforslag vil være et første steg på mot en endring av praksis. Forslaget bør også ta for seg brønnboring generelt.

Innspill i høringsrunden

Samfunnskomiteen:

Støtter direktørens anbefaling.

Avløpskomiteen:

Støtter direktørens anbefaling.

Men:

- Forslaget må ta med seg drikkevannsbrønner.
- Må også involvere planmyndigheten, som kan regulere dette.
- Må også inkludere de som borer i arbeidet.
- For lite penger i prosjektet. Må økes for å få med drikkevann
- Styringsgruppen oppnevnes av alle 3 komiteer.

Vannkomiteen:

Vannkomiteen støtter direktørens anbefaling. Prosjektet framskaffer faktagrunnlag for påvirkningsarbeid mot ulike aktører i bransjen. Flere aktører med ledninger/anlegg i grunnen bør involveres for økt gjennomslagskraft.

Direktørens innstilling til styret:

Gjennomføres i 2025. Boring av energibrønner skaper en rekke problemer for vannbransjen. Et godt dokumentert endringsforslag er hovedmålet med prosjektet. I endringsforslaget bør også brønnboring generelt omtales, men foreslått prosjekt avgrenses til å innhente dokumentasjon knyttet til energibrønner.

Vedlegg

[Vedlegg 1 – NMBU – Gunnhild Storbekkrønning Solli – Søknadsplikt for brønnboring](#)

Vedlegg 2 – Bilde-eksempler på utfordringer med boring av energibrønner

Under følger noen bilder for å belyse problemene som oppstår på VA-drift ved boring av energibrønner;

Rådhuset pumpestasjon i Bærum. Når dette skjer, går pumpestasjonen i overløp og kloakk skylls ut i Sandvikselven. Foto: Bærum kommune.

Tilgriset brannvannskum, som gjør at den ikke kan benyttes før den er rengjort. Foto: Bærum kommune.

Gjennom boring av kommunalt VA. Her en 300 mm i Lindhaugsvingen i Bærum. Foto: Bærum kommune.

Utslipp til lokale vassdrag; her Blomsterkroken i Bærum. Foto: Bærum kommune.

Utslipp til lokale vassdrag: Her Nadderudbekken. Foto: Bærum kommune.

Utslippene er boreslam og skarpe partikler som kan bli liggende på bunnen i flere år. Dette skader bunndyr og der det er fisk, vil det kunne skade fisken ved å feste seg til gjeller.

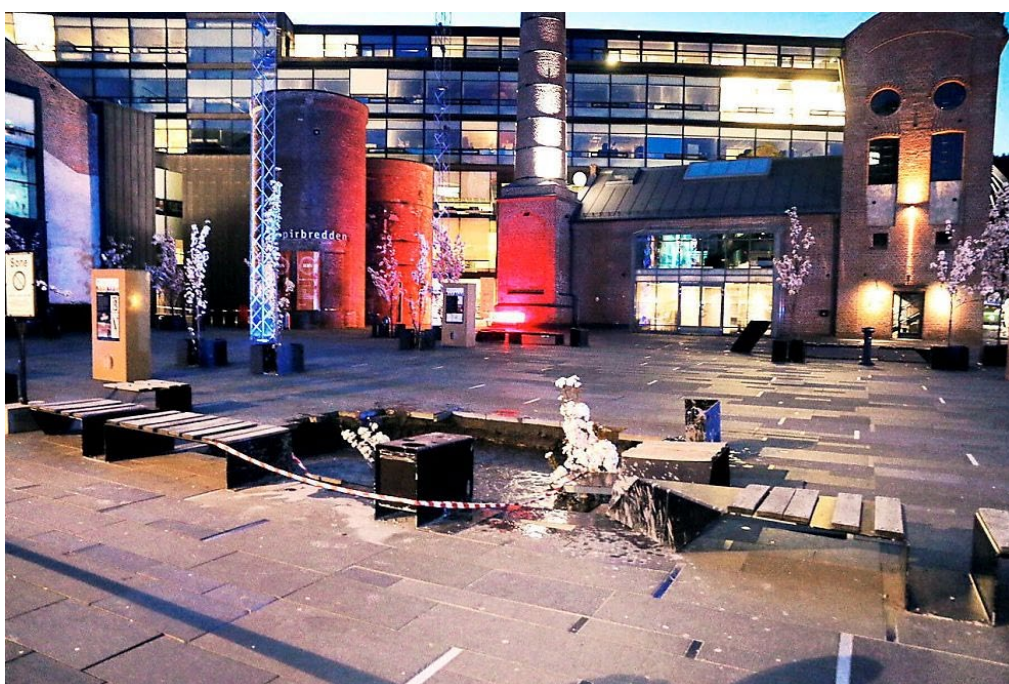
De fleste vassdrag i kommunen leder til indre Oslofjord, som er sterkt påvirket av partikulær forurensning.

Bildet ovenfor er et eksempel på drenering på egen grunn. Dette er i utgangspunktet ikke et VA-problem, men med tanke på kommentarene fra Statens strålevern i avsnittet under, bør det være en tankevekker. Foto: Bærum kommune.

Utette brønner. Her er det naboen som har boret brønn. Denne er ikke tett. Foto: Bærum kommune.

Synkehull i Drammen sentrum. (Kilde; Aftenposten)

[Vedlegg 3 - Eksempel fra Sverige – Skjema for søknadspliktig tiltak for energibrønner](#)